

Ured visokog predstavnika u raljama pragmatike

BESMISLENA BORBA ZA SIGURNI O(P)STANAK

Godinama ukrug: hoće li se OHR ugasiti ili ne? Ono što bi trebala biti posljedica napretka BiH, dakle gašenje (polu)protektorske institucije stvorene kako bi se obezbijedila civilna implementacija Mirovnog sporazuma iz Dayton postalo je kamen oko vrata, ali ne za BiH nego za dio međunarodne zajednice koja želi čim prije-tim bolje da se riješi obaveza nastalih u vojnoj bazi Wright-Patterson u Ohioju te prilikom potpisivanja Sporazuma u Parizu. Ima li Dodik adut u rukavu kada prijete tužbama bivšim visokim predstavnicima? Zašto njegovu logiku slijede pojedini međunarodni zvaničnici? Postoji li izlazna strategija? Smetaju li šef OHR-a i šef EUSR-a jedan drugome? Ima li postavljanje ovih pitanja ikakvog smisla?

Piše: **Faruk Borić**

“Vrijeme je da preuzmete brigu o sebi”, teatralno je zavaljen u fotelju u svojoj prostranoj kancelariji, držeći u jednoj ruci debelu cigaru, drugom mašući prema nama, grupici novinara iz Bosne i Hercegovine, mahao visoki dužnosnik jedne od tzv. najvažnijih država Evrope.

“Znate li vi koliko je naših vojnika poginulo u BiH”, pitao je gledajući kako samo najdebelokožniji političari sa višedecenijskim iskustvom u politpragmatizmu mogu hladnokrvno gledati u mene, koji sam na taj sastanak/intervju, nakon što se serija finih košulja i sakoa iz-

gužvala, došao baš kao na koncert kakvog rock sastava. Jeans generacija.

“Ali”, stidljivo upitah, naviknut na skrušenost koja ide sa odrastanjem u ne-državi i ne-sistemu, “zar nije to vaša obaveza koja proističe iz međunarodnog ugovora, Dejtonskog sporazuma?” Savgovornik se žacnuo, a ja u svoj svojoj malenkosti vjerujem da sam mu tada ušao “u klinč” jer je promrmljao kako je vrijeme da se to promijeni jer tako ne može do vijeka, u čemu je bio u pravu, ali kako da promijenimo nešto što je nametnuto, htio sam dalje pitati, ali je pro-

radio baš onaj sklop koji domaće političare tjera da bespogovorno izvršavaju svaku, ama baš svaku viziju trećerazrednih birokrata iz drugorazrednih institucija vjerujući kako je ta vizija jedna i jedina postojeća. A nije.

Tužbe, tužbe

Sjetio sam se ponovno tog susreta – imena nisu bitna, bitan je stav – jer čini se da je opet na djelu ista filozofija, odnosno politika. Ona se može iščitati iz debate koja je uslijedila prošle sedmice kada je Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija još jednom raspravljalo o situaciji u Bosni i Hercegovini, i to nakon što je visoki predstavnik Valentin Inzko predstavio svoj, po redu šesti, polugodišnji Izvještaj svome poslodavcu. Njemački ambasador u UN-u Peter

Witting otvoreno – neki će reći otvorenije nego dosad, drugi će biti manje iznenađeni – rekao je da OHR treba izmjestiti iz BiH, a sadašnje osoblje pripremiti da privede kraju zadatke koje trenutno obavlja. Witting je ocijenio da je “međunarodna zajednica često ispravljala nedostatke u domaćim političkim procesima, što više ne može biti nastavljeno, budući da takav pristup nije uspio da natjera lokalne političare da izaberu rutu kompromisa”.

Također, govoreći o mogućnosti podnošenja tužbi protiv bivšeg osoblja OHR-a, Witting je rekao da je potreban sveobuhvatan odgovor na pitanje kako postupiti kada je riječ o imunitetu sadašnjeg i bivšeg osoblja OHR-a, kako bi se očuvalo ono što je OHR postigao u prošlosti. “Namjeravamo se tim pitanjem baviti u budućnosti i pozivamo ostale članice da nam se u tome pridruže”, rekao je Witting.

Čemu ta gorljivost i takva strast za zatvaranjem Kancelarije visokog predstavnika, ili njegovog izmještanja iz BiH koju dijeli dobar dio država Evropske unije? Je li Valentin Inzko smetnja da Peter Sorensen, šef Delegacije Evropske unije i specijalni izaslanik institucije u koju težimo da se integriramo, kvalitetnije radi svoj posao? Je li Dodikovo bahato opetovanje i lobiranje po svijetu uistinu urodilo plodom, ili je onima koji se po institucijama bave pitanjem BiH zaista puna kapa našeg političkog koškanja, hrvanja sa različitim konceptima, dokazivanja pravice, pa gledaju, bilateralno i multilateralno da se što prije izvuku iz bosanskohercegovačke zavrzlake koju su potpisom na Dejtonski sporazum ili na neki drugi način, obavezali čuvati i dapače njegovati?

Nepostavljena pitanja

Amer Kapetanović, politički analitičar sa diplomatskim iskustvom, podsjeća kako priča o zatvaranju OHR-a traje još od 2005. “Ali, svaki puta kada se potencira otvara čitav niz vrlo logičnih pitanja – od pitanja svih pitanja – može li Vijeće za implementaciju mirovnog sporazuma i na čiju preporuku zatvoriti OHR – do ništa manje važnog pitanja da li taj potez već sam po sebi predstavlja suštinsku izmjenu dejtonskog ustavnog aranžmana, koja konsekventno načinje postojeću strukturu. Ako kanih te napraviti tako veliku promjenu onda morate znati krajnji rezultat: stvara li se domaća institucija koja će zamijeniti ulogu OHR-a, ili se mijenja sistem pa takva uloga uopće neće biti potrebna?”

Naš sagovornik se boji da zahtjevi međunarodne zajednice ne polaze od ovih pitanja, nego su isforsirani potre-

AMER KAPETANOVIĆ “Može li PIC i na čiju preporuku zatvoriti OHR? Ako kanih napraviti tako veliku promjenu onda morate znati krajnji rezultat: stvara li se domaća institucija koja će zamijeniti ulogu OHR-a, ili se mijenja sistem pa takva uloga uopće neće biti potrebna”

bom da se na nedovršenu dejtonsku fazu stavi tačka bez pokušaja da se ona prethodno završi, a onda adaktira. On razumije želju međunarodne zajednice da što prije zatvori OHR i proglasi svoju dejtonsku misiju u BiH završenom, ali ono što ne mogu razumjeti je nastojanje da se to učini pod svaku cijenu.

“Ako je strateški cilj tranzicija ovlasti, onda zatvaranje OHR-a treba da dođe na kraju procesa promjena u kojem država BiH i njeni entiteti dobijaju ustavno-pravni mehanizam za preuzimanje ovlasti. A on ne postoji jer ga OHR već 16 godina supstituira i toliko je utkan u dejtonski sistem da njegov odlazak iz BiH podrazumijeva ili promjenu ili ozbiljnu nadogradnju postojećeg sistema. No, ponedje ima volje za zatvaranje OHR-a, ali nema volje za tim nužnim promjenom ili nadogradnjom i to je ozbiljna logička diskrepancija.”

Bodo Weber, analitičar i istraživač Vijeća za demokratizaciju politika, smatra da se radi o konstantnoj politici grupe zemalja unutar EU koja dominira politikom Unije spram BiH, ali koja ne uspijeva osigurati jedinstvenu podršku za svoj pristup ni u EU niti u PIC-u. Weber smatra da gorljivost tih nastojanja ima svoju genezu u pokušaju tranzicije ka zatvaranju OHR-a i iznosi ozbiljnu optužbu: “Pokušajem naglog prelaska sa ‘dejtonske’ na ‘briselsku BiH’ sredinom prethodne decenije međunarodna zajednica, predvođena Evropskom unijom postala je faktor političke destabilizacije BiH. Razlog tome ne leži toliko u činjenici da novi pristup kao ni prethodni nije bio baziran na nekoj makar srednjoročnoj strategiji, nego u tome što je strateški nedostatak bio povezan sa naglim padom interesa međunarodne politike u BiH. Tako smo kao reakciju na negativne efekte nove politike dobili diskurs o institucijama međunarodne zajednice, prvenstveno u OHR-u umjesto diskusije o adekvatnoj strategiji. Jednu zamjenu teza koja zapravo služi da sakrije nedostatak političke volje te da legitimiše neuspješan rad sada već više generacija srednjerangiranih zapadnih diplomata te briselskih birokrata koji su ostavljani da se nose sa nemogućom misijom”, kritičan je Weber. On smatra da je paralelno postojanje OHR-a i EUSR-a rezultat konflikta unutar međunarodne zajednice, a koji nije bio dio nijednog planiranja. “Ono što nismo dobili je politička strategija”, kaže Weber, objašnjavajući da je nakon više godina opširnih diskusija i planiranja buduće misije pojačanog EUSR-a “pojačanje” palo na tanak kompromis suprotstavljenih strana unutar Unije koja misiju tog ureda svodi na tri davno postavljena reformska uslova za ratifikaciju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (zakon o državnoj pomoći, provedba strazburške Odluke u slučaju Sejdčić – Finci i zakon o popisu stanovništva) te apliciranje za kandidatski status a koji se sad pokušava prodati kao strateška vizija.

Taktika destabilizacije

Darko Brkan iz Udruženja građana Zašto ne smatra kako je kontekst zatvaranja/izmještanja OHR-a toliko puta korišten da je takva retorika i dovela do toga da je “opstanak” Kancelarije visokog predstavnika postao sinonim opstanka BiH.

“Taktički, ovi i ovakvi zahtjevi različitim akterima znače različite stvari. Što se tiče međunarodnih aktera, dio njih na taj način želi što je više moguće smanjiti vlastitu odgovornost za situaciju u BiH, dio to radi iz različitih

Foto: Damir ČUMUROVIĆ

VALENTIN INZKO

Nema n

Visoki predstavnik smatra da je problematiziranje statusa OHR-a gubljenje vremena. O tome se slažu i Amerikanci i Rusi, mada ne i o korištenju bonskih ovlasti. Ipak, ne razmišlja o primjeni bonskih ovlasti zbog nekonstituisanja Vijeća ministara BiH

 Razgovarala: **Duška Jurišić**

DANI: Da li Ured visokog predstavnika nastavlja egzistirati do ispunjenja uslova Vijeća za implementaciju mira 5+2?

INZKO: Apsolutno. To je PIC-ova politika već nekoliko godina i tu politiku je uveo moj prethodnik Miroslav Lajčak. Dok se ti uslovi ne ispune nema gašenja OHR-a ni ti njegovog izmještanja u inostranstvo.

DANI: Jedan od tih uslova je stabilna politička situacija, a to u BiH može da bude daleka budućnost. Da li to znači da je sada pitanje ostanka ili odlaska OHR-a bespredmetno?

INZKO: Momentalno je to samo gubljenje vremena. Uslovi nisu ispunjeni i mnogi akteri ništa ne doprinose ispunjavanju uslova, odnosno stvaranju stabilne političke situacije.

DANI: I sami ste istakli u nedavnom intervjuu *Danima* da je Vijeće ministara EU u februaru ove godine razmatralo mogućnost preseljenja OHR-a u neku drugu zemlju, na primjer, u Belgiju ili Austriju. Za to se u UN-u založio njemački

kaže Brkan.

Amer Kapetanović za *Dane* kaže kako euroatlantska agenda nije nikakva panaceja, ali jeste jedini smislen izlaz iz postojećeg stanja, posebno za polarizirano društvo kakvo je ovo u BiH, jer ako ništa nudi zajednički radni imenitelj.

Standardizacijski tunel

“Politikom jasnih kriterija i uslovljavanja EU i NATO zemlju potencijalnog kandidata svojim pretpripravnim mehanizmima pripreme za ozbiljnu tranziciju, a onda je, da se tako slikovito izrazim, uvuku u standardizacijski tunel, zalupe vrata i tu više nema povratka. Kada jednom izađe iz tog tunela, zemlja više nije ista. Ona je kompatibilni dio velikog sistema. Hrvatska nam je najbliži i najsvježiji primjer. E sad, mi još nismo u tom tunelu i potrebna nam je

ličnih ili kolektivnih interesa, dok je dio jednostavno neodlučan. Kada govorimo o domaćim akterima, jasni su razlozi za taktike destabilizacije ustavnog i pravnog sistema BiH kojeg je, u nedostatku drugog rješenja, visoki predstavnik sastavni dio. Jednostavno rečeno, planovi za gašenje institucije Visokog predstavnika nastali iz optimizma međunarodne zajednice 2005. i 2006. godine su se pretvorili u noćnu moru cijelog BiH društva i postali eksponent politika koje se bave destabilizacijom BiH. Ali da razjasnimo, ovi zahtjevi zbog mnogo toga nisu realni, bar ne u ovom trenutku i pri trenutnoj političkoj dinamici”, kaže Brkan.

Govoreći o velikim nadama koje institucije Unije polažu u specijalnu misiju i Sorensena, Brkan tvrdi kako bi agenda integracija u EU morala biti ne

samo dovoljan razlog nego i najvažniji izvor motivacije za političke lidere iz BiH i da je zbog toga podrška Sorensenu lo-gična.

“Međutim, kada govorimo o etnonacionalnim elitama koje vladaju ovim društvom već dvije decenije, jasno je da im je motivacija uvijek i jedino povezana sa ličnim interesom. Primjera za ovo je mnogo, posebno u procesu EU integracija – posljednji primjeri u slučajevima donošenja tri posljednja zakona iz EU paketa (Sejdić – Finci, popis i državna pomoć) jasan su pokazatelj tog odnosa. Zbog toga mislim da se sve progresivne snage, kako u BiH tako i u međunarodnoj zajednici, moraju ujediti kako bi natjerale odgovorne u ovom procesu da urade sve u njihovoj moći kako bi se procesi pokrenuli sa mrtve tačke i kako bi uhvatili zadnji voz za EU”,

ništa od gašenja OHR-a

ambasador Peter Witting. Da li se takvo što može uskoro dogoditi?

INZKO: Lično mislim da to nije realno. To je stav njemačkog ambasadora. On je bio jedini od predstavnika 15 zemalja članica Savjeta bezbjednosti UN-a koji se za to zalagao. I Rusi su bili protiv toga. Istini na volju, Rusi kažu da OHR treba da ostane ali bez bonskih ovlaštenja. Moram nešto pojasniti. Ministri vanjskih poslova su imali tu ideju, međutim formulacija je drugačija – “treba da počne rasprava o mogućem izmiještanju ako budu ispunjeni uslovi 5+2”.

DANI: Kao argumente za ostanak OHR-a naveli ste “da bi u suprotnom bila otvorena vrata onima koji pokušavaju oslabiti i podijeliti zemlju i to bi moglo voditi novom neredu”. Šta ste mislili pod neredima?

INZKO: Mislio sam pravni nered. U Dejtonskom sporazumu ima mnogo pravnih šupljina. To je područje gdje OHR interveniše.

Ja sam također citirao neke ljude da u slučaju otcjepljenja, da bi u tom slučaju došlo do konflikta. Međunarodna zajednica želi da se to izbjegne.

DANI: Rusija je, kazali ste, za OHR bez bonskih ovlasti. Njemačka se sada otvoreno zalaze za njegovo izmiještanje. Da li to znači da je oslonac za ostanak OHR-a podrška prije svih – američke i britanske vlade?

INZKO: Prije svega, slažu se dvije velike sile – Amerikanci i Rusi. Naravno, ne slažu se oko bonskih ovlasti. U PIC-u postoji jedna solidna većina za ostanak OHR-a. Mislim da

ova debata treba da se završi i da se OHR-u dozvoli da radi svoj posao bez obzira što može doći do smanjenja broja osoblja.

DANI: Njemački ambasador pri UN-u govorio je o mogućnosti podnošenja tužbi protiv bivšeg osoblja OHR-a, te naglasio da je potreban sveobuhvatan dogovor na pitanje kako postupati kad je riječ o imunitetu sadašnjeg i bivšeg osoblja. Šta mislite kakav će odgovor na to biti i ko će odlučivati?

INZKO: Tu postoje dvije mogućnosti. Jedna mogućnost je da se o imunitetu pobrinu zemlje čije su OHR-ovo osoblje državljani, recimo Austrija za mene i Wolfganga Petritscha. SAD su to već učinile. Predsjednik Barack Obama je prije nekoliko mjeseci potpisao akt o imunitetu američkih službenika, ali i svih drugih u smislu da ne mogu biti tuženi pred američkim sudovima. Njemački ambasador želi da inicira da Ujedinjene nacije usvoje rezoluciju o imunitetu svih sadašnjih i bivših zvaničnika OHR-a.

DANI: Za Milorada Dodika ste u jednom intervjuu nakon istupanja u Savjetu bezbjednosti UN-a, u kojem ste oštro kritikovali njegovu politiku, kazali da bi mogao biti “lokomotiva cijele regije” i “politički Bosanac”. To je izvršni sekretar SNSD-a Rajko Vasić protumačio kao Vaše dodvoravanje Dodiku. Je li Vas zaista zabrinula silina reagovanja Dodika, koji je povodom Vašeg govora uputio i pismo Savjetu bezbjednosti?

INZKO: Ja imam čistu savjest. Ja dobro spavam. I ako me ljudi kritikuju, to je njihovo pravo. Ja se neću nikome dodvoravati ni

u Banjoj Luci ni u Sarajevu. Neki ljudi koji me danas vole, možda me sutra neće voljeti i podržavati. Ali takav je moj posao. Ja samo hoću da kažem da svaki čovjek ima talente i treba ih više koristiti u BiH. I Milorad Dodik ima svoje pozitivne i negativne talente. Ja smatram da bi trebalo više da koristi pozitivne talente. I u tom smislu mogao bi da bude lokomotiva u regiji.

DANI: Da li vjerujete da će Vijeće ministara pod pritiskom međunarodne zajednice biti formirano do kraja godine, naravno ove tekuće?

INZKO: Ja sam u Savjetu bezbjednosti UN-a jasno rekao da najveću odgovornost za nekonstituisanje Vijeća ministara snosi šest stranaka, koje su dobile najveću podršku birača na prošlogodišnjim izborima. Ja mislim da su poslije Brčkog i nekih drugih pregovora, stranke bile blizu rješenja. Ako bismo kao poređenje uzeli Mont Everest, rekao bih da do vrha nedostaje još samo 100 metara. To je najteže, ali nije nemoguće.

DANI: A ako se to ne dogodi, da li ćete Vi poduzeti mjere u skladu s bonskim ovlastima, odnosno Vašim mandatom?

INZKO: Ja o tome ne razmišljam. Provjerio sam šta se može uraditi u skladu s Ustavom i Izbornim zakonom u vezi vanrednih izbora. Takve mogućnosti nema. Ako bi nešto na tom planu uradio, tražio bi podršku Vijeća za implementaciju mira. Međutim prije da to neće biti tema sastanka u decembru, nego da hoće. Ima jedan termin za izbore naredne godine. Opći izbori bi se mogli kombinirati s lokalnim izborima, međutim ne želim ni o tome da špekuliram. ■

DARKO BRKAN “Planovi za gašenje institucije visokog predstavnika nastali iz optimizma međunarodne zajednice 2005. i 2006. godine su se pretvorili u noćnu moru cijelog BiH društva i postali eksponent politika koje se bave destabilizacijom BiH”

jasna politička volja da bismo uopće u njega ušli. Ne budemo li imali radni konsenzus ostat ćemo vječni potencijalni kandidat i izgubiti taj snažan kohezioni faktor. Neće to biti dobro ni za koga u ovoj zemlji”, kaže Kapetanović.

Bodo Weber iz Vijeća za demokratizaciju politika se boji da u Sorensenu nismo još jednog specijalnog predstavnika – “a radi se zaista o izvrsnom diplomati” – poslali u nemoguću misiju.

“BiH u dinamici produbljujuće političke i opšte krize zapravo već dugo *de facto* živi u tom pristupu međunarodne politike koju određuje agenda euroatlantskih integracija – unatoč privremenim, do zadnjeg trenutka nezvjesnim sklapanjem većinskog jedinstva za korištenje bonskih ovlasti. Ako ništa, najkasnije od maja ove godine valjda je svima u BiH jasno da žive u eri euroatlan-

tske agende kad su dvojica briselskih diplomata na svoju ruku otišli u Banju Luku te podrivali namjeru većine u PIC-u, koja je ovaj put čak i uključivala one evropske vlade koje istrajavaju na zatvaranju OHR-a, da visoki predstavnik koristi svoja bonska ovlaštenja da zaustavi referendumsku odluku te zaključke NSRS-a. Kao nagradu za *deal* Narodna skupština Bruxellesu je u julu poklonila izglasavanje zakona o policijskim službenicima RS-a kojim se dobar dio postratnih demokratskih reformi policije, koje je međunarodna zajednica bila inicirala, poništila te uvođenjem izbora glavnog inspektora policije RS-a od predsjednika RS-a prvi put toj instituciji daje konkretnu ulogu u unutrašnjim poslovima entiteta. Jedino glasanje zakona, kojem se između ostalog protivio šef EUPM-a, kome su sedam dana prije odluke NSRS-a iz Bruxellesa javili da će mu misija biti zatvorena iduće godine”, oštar je Weber.

Ovog sagovornika smo pitali kako tumači Dodikova paralelna pisanja Vijeću sigurnosti naročito u smislu navodnih tužbi protiv šefova OHR-a za kršenje osnovnih ljudskih prava prilikom smjenjivanja političara i zabrane bavljenja javnim poslovima, ali i percepcije da je u BiH sve stalo i da političari koji blokiraju paradoksalno trebaju proces – odblokirati. On kaže kako je nezahvalno komentirati Dodikove izjave, a još više špekulirati provođenje riječi u djela.

Izglasavanje imuniteta

“Po svojim izjavama gospodin Dodik se bori za nekakav ‘izvorni Dayton’. U njegovoj odbrani 13. aprila je inicirao da NSRS izglasa odluku o referendumu te veći broj zaključaka, dok je u jednom zaključku skupština pozvala entitetske organe da tretiraju Vrhovni sud RS-a kao najvišu sudsku instancu, čime se po analazi pravnih stručnjaka izravno osporavao legitimitet Ustavnog Suda BiH – jednu od ‘izvornih’ dejtonskih institucija. Da li se gospodin Dodik bori za onaj ‘izvorni Dayton’ koji je 1995/96. u BiH najviše mrzila ‘srpska strana’, političke elite u RS-u, koji je nastao na osnovu odnosa Beograda prema paljanskom liderstvu kao prema maloljetnom djetetu”, pita Weber.

On želi vidjeti dugo najavljivane tužbe protiv visokih predstavnika prije nego što se bilo šta komentira.

“Inače, sklon sam vjerovati informacijama koje ovih dana kruže kuloarima da će međunarodna zajednica izglasati nekakav imunitet za bivše i današnje visoke predstavnike jer bi bez toga svaki budući angažman međunarodne zajednice u nekom kriznom žarištu una-

BODO WEBER “Pokušajem naglog prelaska sa ‘dejtonske’ na ‘briselsku BiH’ sredinom prethodne decenije međunarodna zajednica, predvođena Evropskom unijom, postala je faktor političke destabilizacije BiH”

prijed bio obesmislen”, misli Weber.

Darko Brkan iz UG-a Zašto ne smatra da suština problema i političkog zastoja koji preživljavamo leži upravo u tome da zastoj počinje u trenutku kada prvi put međunarodna zajednica, ili dijelovi međunarodne zajednice podliježu pritiscima i počinju da pokazuju znake neodlučnosti.

“Ovo pismo je samo nastavak taktike Dodikovog zastrašivanja međunarodne zajednice, taktike koja se mnogo puta do sada pokazala uspješnom. Ova taktika je dovela do toga da imamo stalni pritisak na visoke predstavnike u obavljanju njihovog posla, da međunarodna zajednica više nema približene stavove o BiH, pa i do toga da je potrebno da visoka predstavništva EU-a za vanjsku politiku i sigurnost Catherine Ashton dođe u Banju Luku da bi se spriječio referendum”, kaže Brkan. On smatra da nastavljajući ovu taktiku Dodik samo dalje potkopava autoritet međunarodne zajednice u BiH kreirajući nepovjerenje u rad institucija koje je ista ta međunarodna zajednica instalirala.

Rezervne varijante

I politički analitičar Amer Kapetanović smatra da je Dodikovo pisanje i sve oko nj potvrda nespornosti za ulazak “makar u ovaj standardizacijski tunel”.

“Imamo očigledno osjećaj normativne fobije, hranjene ozbiljnim strahom jednih od drugih, nedostatkom političkog dijaloga, ali bogami, bojim se, i

određene rezervne varijante koje su itekako žive. Može biti da su te alternative jedini način pojedinim strukturama da prežive još jednu tranziciju. Jer, mi se zapravo nalazimo na nultoj tački s koje lako i brzo možemo krenuti u pozitivnom ali kliznuti u negativnom smjeru. Dok god je tako rezervne varijante su u opticaju, a dok su one u opticaju svi igraju sa figom u džepu. Zato nam treba jasna putanja, jasna pravila i izvjesna perspektiva”, veli Kapetanović, dodajući kako jedino vidi euroatlantsku perspektivu kao najkoherentniju i da nam je ne treba niko nametati.

“Ona je još tu, mada ne zauvijek. Mi samo treba odgurnemo od sebe lažne dileme: ili nacija ili EU; ili teritorij ili EU... Riječ je o političkim trikovima koji nisu u interesu Bošnjaka, Srba, Hrvata i građana BiH”, kaže Kapetanović.

Na koncu, umjesto zaključka, citirajmo esej Nerzuka Ćurka *Rusko srce u Bosni* iz njegove knjige *Gramatika geopolitike: Izviščaj iz periferne zemlje*: “Ruski je interes, a ne zapadnoevropski, da u Evropsku uniju uđe Dejtonska Bosna i Hercegovina kao suverena država bez Ureda visokog predstavnika, jer je takva država garant sutrašnje nezavisnosti Republike Srpske.”

A nezavisnost Republike Srpske, dodajmo, može pokrenuti domino efekat koji će poljuljati temelje Evropske unije, usudit ćemo se ovdje zloguko proreći, više nego ekonomska kriza euro-zone. Nadamo se da ovo mišljenje neće biti dokazano u praksi. ■